

ZAKON O UPRAVI

(Neslužbeni pročišćeni tekst¹)

POGLAVLJE I - OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovim zakonom uređuje se ustrojstvo uprave institucija Bosne i Hercegovine glede položaja, uloge, ustroja, ovlasti i obveza organa uprave i druga pitanja od značaja za ustrojstvo i rad tih organa u vršenju poslova uprave.

Članak 2.

Poslove uprave iz mjerodavnosti Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: BiH) obavljaju ministarstva i upravne organizacije kao samostalne upravne organizacije, upravne organizacije u sastavu ministarstava (u daljnjem tekstu: tijela uprave), kao i druge institucije Bosne i Hercegovine utemeljene posebnim zakonom ili kojima je posebnim zakonom povjereno obavljanje poslova uprave.

Određene poslove uprave mogu obavljati poduzeća, ustanove i druge pravne osobe kad im je zakonom povjereno obavljanje javnih ovlasti (u daljnjem tekstu: institucije s javnim ovlastima).

Organi uprave obavljaju poslove iz svoje mjerodavnosti samostalno, sukladno zakonu i drugim propisima.

Članak 3.

Organe uprave utemeljuje Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Parlamentarna skupština) na prijedlog Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vijeće ministara) sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine.

Članak 4.

Organi uprave, u okviru svoje mjerodavnosti, osiguravaju efikasno i potpuno ostvarivanje prava, sloboda građana predviđenih u Ustavu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustav) kao i u aktima navedenim u Aneksu I. Ustava.

Organi će uprave, u okviru svoje mjerodavnosti, surađivati sa svim međunarodnim mehanizmima za nadgledanje ljudskih prava ustanovljenim za Bosnu i Hercegovinu i nadzornim tijelima ustanovljenim bilo kojim od međunarodnim sporazuma navedenim u Aneksu I. Ustava.

Članak 5.

U organima uprave u ravnopravnoj uporabi kao službeni jezici su bosanski, hrvatski i srpski jezik.

U postupcima pred organima uprave stranke se mogu koristiti i drugim jezikom ako taj jezik nije jedan od službenih jezika i to o trošku organa uprave pred kojim se vodi postupak.

¹Neslužbeni pročišćeni tekst sadrži Zakon u upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 32/02); Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 102/09) - **označen podebljanim slovima** i Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o upravi ("Službeni glasnik BiH", broj 72/17) - *označen kosim slovima*.

Službena pisma u organima uprave su ćirilica i latinica.

Članak 6.

Rad organa uprave dostupan je javnosti.

Javnost rada organa uprave može se ograničiti ili isključiti samo u slučajevima utvrđenim zakonom.

Članak 7.

U organima uprave osigurava se odgovarajuća nacionalna zastupljenost državnih službenika i zaposlenika sukladno nacionalnoj strukturi stanovništva, a prema posljednjem popisu stanovništva u Bosni i Hercegovini.

Članak 8.

Bosna i Hercegovina, sukladno zakonu, odgovara za štetu koju organ uprave nanese fizičkoj ili pravnoj osobi nezakonitim radom.

Bosna i Hercegovina ima pravo od državnih službenika ili zaposlenika zahtijevati naknadu iznosa koji je isplatila zbog njihovog nezakonitog rada na ime naknade štete, u roku od šest mjeseci od dana kada je nadoknadila štetu, ako je šteta nastala namjerno ili krajnjom nepažnjom državnih službenika, odnosno zaposlenika.

Članak 9.

Sredstva za rad organa uprave osiguravaju se u Proračunu institucija BiH i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Proračun).

Sredstva za obavljanje poslova uprave, koji se zakonom prenesu na institucije s javnim ovlastima osiguravaju se u Proračunu.

Prihodi koji se ostvare u obavljanju javnih ovlasti čine sredstva Proračuna, sukladno Zakonu o trezoru institucija Bosne i Hercegovine.

POGLAVLJE II - POSLOVI UPRAVE

Članak 10.

1. Zajedničke odredbe

Organi uprave u okviru svoje mjerodavnosti vrše sljedeće poslove:

- 1) vode politike razvoja i provode zakone i druge propise;**
- 2) vrše upravni nadzor nad provođenjem zakona i drugih propisa;
- 3) donose propise za provođenje zakona i drugih propisa;
- 4) predlažu i daju preporuke iz područja zakonodavstva;
- 5) daju odgovore na pitanja organa zakonodavne i izvršne vlasti koja se odnose na njihovu mjerodavnost;
- 6) obavljaju druge upravne i stručne poslove određene zakonom i drugim propisima.

2. Provedba razvojnih politika i provedba zakona i drugih propisa

Članak 11.

Tijela uprave u granicama svojih mjerodavnosti vode razvojnu politiku koja obuhvaća utvrđivanje razvojnih strategija i poticanje gospodarskog, socijalnog, kulturnog, sportskog, ekološkog i ukupnog društvenog razvitka.

Tijela uprave provode zakone i druge propise njihovom neposrednom primjenom, rješavanjem upravnih stvari u upravnome postupku, donošenjem i izvršavanjem rješenja i drugih pojedinačnih akata, poduzimanjem upravnih mjera i upravnih radnji, praćenjem njihove provedbe, davanjem obavijesti, izdavanjem stručnih naputaka i instrukcija za rad, pružanjem stručne pomoći, obavljanjem upravnog nadzora i obavljanjem drugih upravnih poslova iz područja svoje mjerodavnosti.

3. Obavljanje upravnog nadzora

Članak 12.

U obavljanju upravnog nadzora organi uprave nadziru provođenje zakona i drugih propisa, kao i zakonitost u radu i postupanju organa uprave i institucija BiH s javnim ovlastima.

Upravni nadzor iz stavka 1. ovoga članka obuhvata:

- 1) nadzor nad zakonitošću akata kojima se rješava u upravnim stvarima;
- 2) nadzor nad zakonitošću rada institucija s javnim ovlastima;
- 3) inspekcijski nadzor.

Članak 13.

Organi uprave u obavljanju upravnog nadzora, kada su za to ovlašteni zakonom, nadziru zakonitost rada organa uprave i institucija BiH s javnim ovlastima, a posebice upravnih akata kojima se rješava u upravnim stvarima, i u svezi s tim poduzimaju mjere za koje su ovlašteni zakonom.

Članak 13.a.

Tijela uprave provode nadzor nad zakonitošću rada institucija s javnim ovlastima rješavanjem u postupku po žalbama, kao i kontrolom ostvarivanja prava i obveza koje su sukladno zakonu prenesene na institucije s javnim ovlastima.

Članak 14.

Tijela uprave u obavljanju inspekcijskog nadzora iz svoje mjerodavnosti ostvaruju neposredan uvid u zakonitost rada, poslovanja i postupanja tijela uprave, poduzeća, ustanova i drugih pravnih i fizičkih osoba u vezi s provedbom zakona i drugih propisa, te poduzimaju upravne i druge mjere za koje su ovlašteni zakonom, radi usklađivanja utvrđenoga stanja s propisom.

Članak 15.

Vršenje određenih poslova inspekcijskog nadzora (ekspertize, ispitivanja i sl.) može se zakonom, odnosno podzakonskim aktom povjeriti specijaliziranoj pravnoj osobi, ako su za njihovo obavljanje potrebna posebna stručna znanja (tehničke i druge struke) ili primjena znanstvenih ili posebnih metoda, koje se mogu osigurati samo posebnom opremom

(laboratorije i dr.), a za koje ne postoje kadrovske, tehničke i druge mogućnosti da se vrše u organu uprave.

4. Donošenje provedbenih propisa

Članak 16.

Rukovoditelji tijela uprave donose propise u svrhu omogućavanja provedbe zakona i drugih propisa iz mjerodavnosti tijela uprave kojima rukovode kada su za to po zakonu mjerodavni.

5. Predlaganje i davanje preporuka glede zakona i drugih propisa

Članak 17.

Rukovoditelji organa uprave predlažu i daju preporuke u svezi s propisima iz područja mjerodavnosti organa uprave kojim rukovode ili prema zaključku Vijeća ministara.

Članak 18.

Tijela uprave u pripremi nacрта i prijedloga zakona i prijedloga drugih propisa iz svoje mjerodavnosti dužni su pribaviti mišljenja mjerodavnih tijela uprave, stalnih tijela Vijeća ministara i stručnih institucija i provesti postupak javnih konzultacija, ako je to bitno za definiranje određenih pitanja.

Organi su uprave dužni u obrazloženju nacрта propisa navesti razloge zbog kojih određeni prijedlozi i sugestije organa i pravnih osoba iz stavka 1. ovoga članka nisu prihvaćeni.

6. Odgovaranje na pitanja organa zakonodavne i izvršne vlasti

Članak 19.

Organi su uprave obvezni pripremati i davati odgovore na pitanja Parlamentarne skupštine, Predsjedništva i Vijeća ministara u svezi s izvršavanjem zakona i drugih propisa iz svoje mjerodavnosti kao i o stanju i problemima u području za koje su ti organi utemeljeni.

7. Obavljanje drugih upravnih i stručnih poslova

Članak 20.

Organi uprave prate stanje u područjima za koja su utemeljeni, a naročito **provedba razvojne politike i izvršavanje zakona i drugih propisa**, poduzimaju mjere za koje su ovlaštene ili daju preporuke mjerodavnim organima u cilju izvršavanja zakona i drugih propisa.

Organi uprave prate stanje u područjima za koja su utemeljeni na osnovi podataka koje sami prikupljaju kada su za to ovlaštene zakonom, kao i podataka koje prikupljaju, obrađuju i dostavljaju drugi organi i pravne osobe, na zahtjev organa uprave.

Na temelju podataka iz stavka 2. ovoga članka organi uprave izrađuju analitičke, informativne i druge materijale, a prigodom izrade tih materijala organi uprave surađuju međusobno, a po potrebi i sa stručnim i znanstvenim institucijama.

Članak 21.

Ako se zakonima i drugim propisima koji se predlažu ili prijedlozima koji su sadržani u analitičkim, informativnim ili drugim materijalima koje pripremaju organi uprave, zahtijevaju materijalni izdatci, organi uprave obvezni su da u obrazloženju tih propisa, kao i analitičkim, informativnim i drugim materijalima iskažu sredstva koja su potrebna za provođenje tih propisa i materijala i odrede izvore iz kojih treba osigurati ta sredstva.

POGLAVLJE III - POVJERAVANJE JAVNIH OVLASTI

Članak 22.

Institucijama s javnim ovlastima može se zakonom povjeriti obavljanje određenih upravnih i stručnih poslova iz mjerodavnosti tijela uprave. U granicama povjerene ovlasti, institucije s javnim mjerodavnostima odlučuju u pojedinačnim stvarima o određenim pravima i obvezama građana, poduzeća, ustanova i drugih pravnih osoba.

Institucijama s javnim ovlastima ne mogu se povjeravati poslovi inspekcijskog nadzora, osim stručnih poslova koji su od značaja za vršenje inspekcijskog nadzora (ekspertize, tehnička ispitivanja i sl.) ako za vršenje tih poslova organi uprave nemaju tehničke i druge uvjete.

Članak 23.

Na institucije s javnim ovlastima shodno se primjenjuju načela ovoga Zakona koja se odnose na samostalnost u radu organa uprave, zakonitost njihovog rada, javnost rada organa uprave, uporabu službenih i ostalih jezika i pisma i druga načela utvrđena u **čl. 4., 5., 6., 7. i 8. ovoga Zakona.**

Članak 24.

Ako institucija s javnim ovlastima ne vrši povjerene poslove sukladno zakonu i drugom propisu, organ uprave koji vrši upravni nadzor obavezan je pismeno upozoriti ovlašteni organ te institucije i predložiti mu mjere za rješavanje tog pitanja, a prema potrebi, obavezan je poduzeti i druge mjere iz područja svojih prava i dužnosti kako bi se javne ovlasti obavljale sukladno zakonu i drugim propisima.

Članak 25.

Upravni nadzor nad radom institucija s javnim ovlastima u obavljanju poslova uprave koji su preneseni na te institucije vrše organi uprave iz upravnog područja za koju su ti organi utemeljeni, sukladno ovome i drugom zakonu.

Članak 26.

U vršenju upravnog nadzora nad radom institucija s javnim ovlastima, mjerodavni organ uprave ima pravo i dužnost naročito da:

- 1) provodi inspekcijski nadzor i u području svoje mjerodavnosti osigurava zakonito i blagovremeno obavljanje poslova;
- 2) rješava po prizivima protiv donesenih upravnih akata u vršenju povjerenih javnih ovlasti, kada je to utvrđeno zakonom;

3) daje stručna uputstva i objašnjenja za primjenu zakona i drugih propisa koji se odnose na vršenje povjerenih javnih ovlasti;

4) poduzima i druge mjere i vrši druga prava koja po zakonu ima drugostupanjski organ uprave u upravnom postupku.

Institucija s javnim ovlastima dužna je mjerodavnom organu uprave koji vrši upravni nadzor nad njenim radom da najmanje jedanput godišnje podnijeti izvješće o vršenju povjerenih javnih ovlasti i na traženje organa uprave dostavljati određene podatke i dokumenta koja su od značaja za vršenje nadzora.

POGLAVLJE IV - ODNOS ORGANA UPRAVE PREMA PARLAMENTARNOJ SKUPŠTINI, PREDsjedNIŠTVU I VIJEĆU MINISTARA, MEĐUSOBNI ODNOSI ORGANA UPRAVE, ODNOSI ORGANA UPRAVE PREMA IZVRŠNIM ORGANIMA I ORGANIMA UPRAVE ENTITETA I BRČKO DISTRIKTA BOSNE I HERCEGOVINE, ODNOSI ORGANA UPRAVE PREMA OMBUDSMANU ZA LJUDSKA PRAVA BOSNE I HERCEGOVINE

1. Odnos organa uprave prema Parlamentarnoj skupštini

Članak 27.

Organi uprave odgovorni su Parlamentarnoj skupštini za zakonito, potpuno, efikasno i profesionalno obavljanje poslova iz svoje mjerodavnosti.

Organi uprave imaju ovlasti i obveze Parlamentarnoj skupštini radi razmatranja iznositi pojedina značajnija pitanja iz svoje mjerodavnosti i davati preporuke u svezi sa provođenjem i izvršavanjem zakona i drugih propisa.

Organi uprave obvezni su na zahtjev Parlamentarne skupštine podnositi izvješće o svom radu, o stanju u području za koje su utemeljeni, o izvršavanju zakona i drugih propisa **i o provedbi razvojne politike**, odgovarati na pitanja zastupnika-dužnosnika Parlamentarne skupštine i sukladno programu rada, odnosno na zahtjev Parlamentarne skupštine, pripremati prijedloge zakona i druge propise, analitičke, informativne i druge materijale.

Organi uprave obvezni su na zahtjev Parlamentarne skupštine poduzeti odgovarajuće organizacijske, kadrovske i druge mjere kojima se osigurava efikasno izvršavanje poslova.

2. Odnos tijela uprave prema Predsjedništvu i Vijeću ministara

Članak 28.

U svrhu osiguranja provedbe zakona i drugih propisa Parlamentarna skupština, Predsjedništvo i Vijeće ministara, u granicama svojih mjerodavnosti, mogu prema tijelima uprave:

- utvrditi napatke i smjernice o načinu provedbe zakona i drugih propisa,
- naložiti da u određenome roku donesu propise ili poduzmu mjere za koje su mjerodavni i utvrde rokove za izvršavanje pojedinih zadataka,
- naložiti tijelima uprave da ispituju stanje u područjima iz svoje mjerodavnosti i podnesu Predsjedništvu i Vijeću ministara izvješće s odgovarajućim prijedlozima.

Članak 29.

Radi ostvarivanja odgovornosti tijela uprave prema Predsjedništvu i Vijeću ministara, Predsjedništvo i Vijeće ministara mogu, u granicama svojih mjerodavnosti, otvoriti raspravu o radu i odgovornosti tijela uprave i utvrditi način ispitivanja stanja u području iz njihove mjerodavnosti i pokrenuti postupak za smjenu rukovoditelja i zamjenika rukovoditelja tijela uprave.

Članak 30.

Tijela uprave Predsjedništvu i Vijeću ministara u granicama njihove mjerodavnosti obvezni su dostavljati izvješća o radu kao i o stanju u područjima za koje su mjerodavni, te informacije, objašnjenja, podatke, spise i drugu dokumentaciju potrebnu za rad Predsjedništva i Vijeća ministara.

Tijela uprave mogu od Predsjedništva i Vijeća ministara, u granicama njihove mjerodavnosti, tražiti naputke i smjernice o određenim pitanjima provedbe zakona i drugih propisa. Predsjedništvo i Vijeće ministara, u granicama mjerodavnosti, obvezni su odgovarati na traženje tijela uprave.

Tijela uprave mogu Predsjedništvu i Vijeću ministara, u granicama njihove mjerodavnosti, predlagati razmatranje određenih pitanja za koja su mjerodavni i davati prijedloge za poduzimanje potrebnih mjera.

3. Međusobni odnosi organa uprave

Članak 31.

Međusobni odnosi organa uprave zasnivaju se na ovlastima utvrđenim Ustavom i zakonom, kao i na suradnji, međusobnom informiranju i dogovaranju.

U ostvarivanju međusobne suradnje organi uprave obvezni su jedni drugima dostavljati podatke i informacije potrebne za obavljanje poslova, razmjenjivati informacije i iskustva i imenovati zajedničke stručne skupine i druga radna tijela, i ostvarivati druge oblike međusobne suradnje.

Članak 31. a.

Tijela uprave mjerodavna za poslove inspeksijskog nadzora, osim suradnje iz članka 31. ovoga Zakona, u obavljanju inspeksijskog nadzora surađuju s mjerodavnim sudovima, tužiteljstvima, tijelima uprave i drugim tijelima.

4. Odnos organa uprave prema izvršnim organima i organima uprave entiteta i Brčko Distrikta BiH

Članak 32.

Odnosi organa uprave prema izvršnim organima i organima uprave entiteta i Brčko Distrikta BiH temelje se na ovlastima utvrđenim Ustavom i zakonom, kao i na suradnji, međusobnom informiranju i dogovaranju.

Članak 33.

Organi uprave imaju pravo od izvršnih organa, organa uprave i drugih organa entiteta i Brčkog Distrikta BiH tražiti podatke, izvješća i ostalu dokumentaciju nužnu za vršenje svojih mjerodavnosti utvrđenih Ustavom i zakonom.

Organi su uprave dužni izvršnim organima, organima uprave i drugim organima entiteta i Brčko Distrikta BiH dostaviti nužne podatke potrebne za funkcioniranje tih organa.

5. Odnosi organa uprave prema ombudsmanu za ljudska prava Bosne i Hercegovine

Članak 34.

Odnos organa uprave prema ombudsmanu za ljudska prava BiH (u daljnjem tekstu: ombudsman) temelji se na obvezama organa uprave, utvrđenim Ustavom i zakonom, kao i na međusobnoj suradnji, informiranju i dogovaranju.

Članak 35.

Organi uprave obvezni su omogućiti ombudsmanu na njegov zahtjev nesmetano ispitivanje njihove djelatnosti, odnosno rada državnih službenika u organu uprave.

Organi uprave obvezni su ombudsmanu osigurati sva službena dokumenta, uključujući i tajna, kao i upravne spise i osigurati suradnju svakog državnog službenika posebice, u pribavljanju potrebnih informacija, dokumenata i spisa.

Organi uprave obvezni su ombudsmanu, na njegov zahtjev, osigurati i nazočnost pri rješavanju upravnih stvari.

Članak 36.

Ako organ uprave ne postupi po zahtjevu ombudsmana iz članka 35. ovoga Zakona, ombudsman može od Vijeća ministara zatražiti da poduzme potrebne mjere prema rukovoditelju organa uprave.

POGLAVLJE V. ODNOSI TIJELA UPRAVE PREMA PODUZEĆIMA, USTANOVAMA I DRUGIM PRAVNIM OSOBAMA I STRANKAMA

1. Odnosi tijela uprave prema poduzećima, ustanovama i drugim pravnim osobama

Članak 37.

Tijela uprave u granicama svojih mjerodavnosti imaju prema poduzećima, ustanovama i drugim pravnim osobama ovlasti i obveze predviđene zakonom.

Članak 38.

Tijela uprave surađuju s poduzećima, ustanovama i drugim pravnim osobama koja su od značaja za rad tijela uprave ili su od interesa za rad tih tijela.

Poduzeća, ustanove i druge pravne osobe obvezne su na zahtjev tijela uprave dostavljati podatke i informacije iz svoje mjerodavnosti.

Postupak podnošenja zahtjeva, kojim organi uprave traže pristup određenim informacijama od pravnih osoba iz članka 37. ovoga Zakona, kao i utvrđivanje izuzetaka kod objave tražene informacije, vrši se po odredbama Zakona o slobodi pristupa informacijama u Bosni i Hercegovini.

2. Odnos organa uprave prema strankama

Članak 39.

Organi uprave obvezni su zahtjeve stranaka rješavati u propisanim rokovima.

Organi uprave obvezni su razmatrati i dati odgovore na predstavke i prijedloge koje im podnesu stranke.

Članak 40.

Organi uprave ostvaruju neposredne kontakte sa strankama i obvezni su organizirati obavljanje poslova od značaja za ostvarivanje prava stranaka na način i pod uvjetima kojima se strankama omogućuje da što jednostavnije, brže i efikasnije ostvaruju prava i izvršavaju obveze kod tih organa.

Članak 41.

Rukovoditelj organa uprave obavezan je bez odgađanja razmotriti podnijete predstavke, prijedloge i pritužbe stranaka na nepravilan odnos državnih službenika u organu uprave prema njima kada se obraćaju tim organima u cilju ostvarivanja prava, odnosno izvršavanja svojih obveza.

Rukovoditelj organa uprave obavezan je ispitati podnesene predstavke, prijedloge i pritužbe ako ih ocijeni osnovanim, poduzeti zakonom predviđene mjere prema državnom službeniku na čiji se rad predstavka odnosi.

Rukovoditelj organa uprave obavezan je u roku od osam dana od dana prijema predstavke, prijedloga, odnosno pritužbe stranci dati pismeni odgovor o poduzetim mjerama u svezi s njihovom predstavkom, prijedlogom, odnosno pritužbom.

Članak 42.

Organi uprave u rješavanju upravnih stvari ne smiju od stranaka zahtijevati da pribavljaju uvjerenja i druge javne isprave o činjenicama o kojima organi uprave ili institucije s javnim ovlastima vode službene evidencije.

Uvjerenja i isprave iz stavka 1. ovoga članka, organ uprave, odnosno institucija s javnim ovlastima obvezno pribavlja po službenoj dužnosti.

Članak 43.

Kad se u upravnom postupku stranka odazove pozivu, a bez njezine krivnje službena radnja radi koje je pozvana nije obavljena, ima pravo zahtijevati naknadu nastalih troškova.

O zahtjevu odlučuje rukovoditelj organa uprave zaključkom sukladno propisima kojim se uređuje naknada troškova svjedocima u upravnom postupku.

Protiv zaključka iz stavka 1. ovoga članka stranka može pokrenuti upravni spor kod Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud).

Troškovi iz stavka 1. ovoga članka isplaćuju se na teret sredstava za rad organa uprave pred kojim je vođen upravni postupak.

Članak 44.

Odredbe čl. 39. do 43. ovoga Zakona shodno se primjenjuju i na rad institucija s javnim ovlastima kada u obavljanju javnih ovlasti rješavaju o pravima i obvezama građana, javnih korporacija, komora, javnih poduzeća (društava), agencija i drugih pravnih osoba.

POGLAVLJE VI - NAČELA USTROJSTVA ORGANA UPRAVE

1. Načela ustrojstva organa uprave

Članak 45.

Unutarnje ustrojstvo organa uprave temelji se na načelu racionalnog i efikasnog rada organa uprave i načelu osiguranja ekspertnog rada organa uprave, što uključuje i korištenje ekspertne i tehničke potpore postojećih institucija.

U cilju realizacije ovih načela, unutarnjim ustrojstvom organa uprave osigurava se :

- racionalno ustrojstvo rada, efikasno obavljanje poslova i uspješno rukovođenje organom uprave;
- grupiranje poslova sukladno njihovoj prirodi i načinu njihovog obavljanja;
- potpunije objedinjavanje zajedničkih i općih poslova radi njihovog racionalnog obavljanja i korištenja usluga zajedničkih službi utemeljenih za potrebe svih ili pojedinih organa uprave;
- ostvarivanje pune suradnje organa uprave s drugim organima, a naročito s onim organima i institucijama koje su utemeljene za pružanje ekspertne i tehničke pomoći.

2. Osnutak organa uprave

Članak 46.

Organi uprave su ministarstva i upravne organizacije.

Članak 47.

Tijela uprave se utemeljuju i njihova se mjerodavnost utvrđuje zakonom koji donosi Parlamentarna skupština na prijedlog Vijeća ministara.

Tijela uprave iz stavka 1. ovoga članka utemeljuju se na način koji osigurava potpuno i racionalno obavljanje poslova uprave iz granica mjerodavnosti institucija Bosne i Hercegovine, odnosno učinkovito ostvarivanje prava i ispunjavanje obveza građana, poduzeća, ustanova i drugih pravnih osoba.

Organi uprave utemeljuju se sukladno obujmu poslova i načelima grupiranja poslova prema vrsti, srodnosti i međusobnoj povezanosti i s potrebama efikasnog rukovođenja radom i osiguravanja samostalnosti u radu.

Članak 48.

Ministarstvo se utemeljuju za obavljanje upravnih i stručnih poslova iz mjerodavnosti BiH u područjima u kojima organi uprave u cjelini ili u većem obujmu neposredno osiguravaju izvršavanje zakona i drugih propisa i odgovaraju za njihovo izvršavanje.

Upravne organizacije utemeljuju se za obavljanje upravnih i stručnih poslova čija priroda i način izvršavanja zahtijevaju posebnu organiziranost i samostalnost u radu.

Članak 49.

Za obavljanje stručnih, tehničkih i drugih poslova za potrebe Predsjedništva, Parlamentarne skupštine, Vijeća ministara i organa uprave mogu se osnovati određene stručne, tehničke i druge službe, kao zajedničke ili samostalne službe.

Tijela iz stavka 1. ovoga članka, radi obavljanja stručnih, tehničkih i drugih poslova, mogu osnivati i druga tijela kao i tijela za suradnju s međunarodnim organizacijama sukladno obvezama preuzetim međunarodnim ugovorima.

O utemeljivanju službi iz stavka 1. ovoga članka za potrebe Predsjedništva odlučuje Predsjedništvo, za potrebe Parlamentarne skupštine odlučuje Parlamentarna skupština, a za potrebe Vijeća ministara i organa uprave odlučuje Vijeće ministara.

Službe iz stavka 1. ovoga članka odlukom utemeljuju organi iz stavka 2. ovoga članka **kojom se može, ako to priroda posla zahtijeva, odrediti da služba ima svojstvo pravne osobe.**

Odlukom o osnivanju službe iz stavka 4. ovoga članka utvrdit će se postupak i ovlast za donošenje pravilnika o unutaršnjoj organizaciji službe.

Članak 50.

Upravne organizacije mogu se utemeljivati kao samostalne upravne organizacije i kao upravne organizacije u sastavu ministarstva.

Upravne organizacije utemeljuju se u obliku uprava, agencija, zavoda, direkcija, instituta, centara ili ureda.

Upravna organizacija ima svojstvo pravne osobe.

Članak 51.

Uprava se utemeljuje za obavljanje upravnih, stručnih i drugih poslova iz svoje mjerodavnosti, i to kod pitanja koja zahtijevaju primjenu posebnih načina rada, a koje je nužno obavljati unutar tijela uprave, odnosno za rješavanje u upravnim stvarima kada je za to izrijekom zakonom mjerodavna, za provođenje upravnih odnosno inspekcijskih nadzora i za pripremanje nacрта zakona i prijedloga drugih propisa.

Agencija se utemeljuje za obavljanje određenih stručnih i drugih poslova iz okvira mjerodavnosti BiH koji pretežito zahtijevaju primjenu stručnih i znanstvenih metoda rada i s njima povezanih upravnih poslova.

Zavod se utemeljuje za vršenje određenih stručnih i drugih poslova koji pretežno zahtijevaju primjenu stručnih i znanstvenih metoda rada i s njima povezanih upravnih poslova čija priroda i način izvršavanja zahtijevaju posebno ustrojstvo i samostalnost u radu.

Direkcija se utemeljuje za vršenje određenih stručnih poslova pretežno gospodarskog karaktera i s njima povezanih upravnih poslova čija priroda i način izvršavanja zahtijevaju posebice ustrojstvo i samostalnost u radu.

Institut se utemeljuje iznimno kad to odgovara prirodi posla ili kad se, pored državnog proračuna, financira i iz drugih izvora.

Centar se utemeljuje za prikupljanje, sređivanje i razvrstavanje podataka od interesa za djelatnost za koju je utemeljen, ostvarivanje suradnje s tijelima uprave kao i drugim pravnim osobama, odlučivanje u upravnim stvarima za koje je utemeljen i za obavljanje i drugih poslova utvrđenih zakonom.

Ured se utemeljuje za obavljanje upravnih i stručnih poslova čija priroda i način izvršavanja zahtijevaju posebnu organiziranost i samostalnost u radu.

Upravne organizacije mogu se utemeljivati u sastavu ministarstva ako je to potrebno zbog međusobne povezanosti poslova iz mjerodavnosti ministarstva i uprave i kad je, pored određenog stupnja samostalnosti u vršenju poslova iz mjerodavnosti uprave potrebno osigurati usmjeravanje i nadzor u obavljanju poslova tih upravnih organizacija od strane ministarstva.

2. Unutarnje ustrojstvo organa uprave

Članak 52.

Unutarnja organizacija tijela uprave utvrđuje se pravilnikom o unutarnjoj organizaciji. Pravilnik o unutarnjoj organizaciji ministarstva donosi ministar, uz suglasnost Vijeća ministara.

Pravilnik o unutarnjoj organizaciji samostalne upravne organizacije donosi rukovoditelj samostalne upravne organizacije, uz suglasnost Vijeća ministara.

Pravilnik o unutarnjoj organizaciji upravne organizacije u sastavu ministarstva donosi ministar na prijedlog rukovoditelja upravne organizacije u sastavu ministarstva, uz suglasnost Vijeća ministara.

U postupku donošenja pravilnika o unutarnjoj organizaciji tijela uprave, institucija Bosne i Hercegovine, drugih pravnih osoba iz članka 2. ovoga zakona i službi iz članka 49. stavka 1. ovoga zakona donositelj pravilnika dužan je prethodno pribaviti mišljenja Ministarstva pravde, Ministarstva financija i trezora i Ureda za zakonodavstvo Vijeća ministara. Pravilnik o unutarnjoj organizaciji tijela uprave i službi iz članka 49. stavka 1. ovoga zakona mora biti usklađen sa zakonom propisanim nadležnostima, kao i s načelima o unutarnjoj organizaciji tijela uprave, koje odlukom propisuje Vijeće ministara.

Članak 53.

Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu organa uprave utvrđuju se:

- organizacijske jedinice i njihova mjerodavnost;
- način rukovođenja;
- programiranje i izvršavanje poslova;
- ovlasti i odgovornosti državnih službenika u obavljanju poslova;
- ukupan broj državnih službenika i zaposlenika za obavljanje poslova;
- naziv i raspored poslova po organizacijskim jedinicama, sa opisom poslova za svakog državnog službenika i zaposlenika ili grupu državnih službenika i zaposlenika s potrebnim uvjetima glede stručne spreme i drugih uvjeta za rad na određenim poslovima;
- broj pripravnika koji se primaju u radni odnos i uvjeti za njihov prijem.

Poslovi organa uprave u Pravilniku o unutarnjem ustrojstvu grupiraju se prema njihovoj vrsti, srodnosti, obujmu i stepenu složenosti, odgovornosti i drugim uvjetima za njihovo obavljanje.

3. Unutarnja organizacija tijela uprave, stručnih, tehničkih i drugih službi.

Članak 54.

Radni odnosi državnih službenika, uposlenika i ostalih uposlenih u tijelima uprave uređuju se Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine, Zakonom o radu u institucijama Bosne i Hercegovine i drugim posebnim zakonima.

4. Rukovođenje organima uprave

Članak 55.

Radom ministarstva rukovodi ministar, a radom upravne organizacije rukovodi direktor, odnosno rukovoditelj čiji je naziv određen zakonom o utemeljenju upravne organizacije.

Ministar ima zamjenika koji se imenuje na isti način kao i ministar, s tim što ne može biti iz istog konstitutivnog naroda iz kojega je imenovan ministar.

Direktor odnosno rukovoditelj samostalne upravne organizacije ima zamjenika, koji ne može biti iz istog konstitutivnog naroda iz kojeg je imenovan direktor odnosno rukovoditelj.

Članak 55a.

Nakon isteka mandata ministra i zamjenika ministra, rukovoditelja i zamjenika rukovoditelja samostalne upravne organizacije, rukovoditelja i zamjenika rukovoditelja upravne organizacije u sastavu ministarstva i rukovoditelja i zamjenika rukovoditelja drugih institucija Bosne i Hercegovine osnovanih posebnim zakonom ili kojima je posebnim zakonom povjereno obavljanje poslova uprave, njihova prava, obveze i ovlasti ostaju na snazi do novog imenovanja na tu funkciju.

Tijelo nadležno za imenovanje rukovoditelja samostalne upravne organizacije, upravne organizacije u sastavu ministarstva i rukovoditelja drugih institucija Bosne i Hercegovine osnovanih posebnim zakonom ili kojima je posebnim zakonom povjereno obavljanje poslova uprave u slučaju prestanka mandata imenovanih rukovoditelja, iz razloga koji nije istek vremena na koji je imenovan, imenovat će vršitelja dužnosti radi osiguranja nesmetanog funkcioniranja institucije samo ako je zamjenik rukovoditelja spriječen obavljati svoju dužnost.

Vršitelj dužnosti može biti imenovan na razdoblje koje ne može biti dulje od tri mjeseca. Iznimno, a radi sprječavanja nastanka štetnih posljedica za rad i funkcioniranje institucije, tijelo nadležno za imenovanje rukovoditelja i zamjenika rukovoditelja iz stavka 1. ovoga članka može donijeti rješenje o imenovanju vršitelja dužnosti rukovoditelja na još jedno razdoblje od tri mjeseca u naročito opravdanim slučajevima, kao što je slučaj kada postupak imenovanja rukovoditelja i zamjenika rukovoditelja nije okončan i slično.

Vršitelj dužnosti ima sva prava, obveze i ovlasti rukovoditelja, odnosno zamjenika rukovoditelja za vrijeme obnašanja te dužnosti.

Članak 56.

Direktora odnosno rukovoditelja i zamjenika direktora samostalne upravne organizacije imenuje Vijeće ministara na prijedlog predsjedatelja Vijeća ministara, ukoliko posebnim zakonom nije drukčije određeno.

Direktora odnosno rukovoditelja upravne organizacije u sastavu ministarstva imenuje Vijeće ministara na prijedlog ministra.

Posebne uvjete za imenovanje rukovoditelja i zamjenika rukovoditelja iz stavaka 1. i 2. ovoga članka posebnim aktom utvrdit će Vijeće ministara, ako ti uvjeti nisu propisani posebnim

zakonom, na prijedlog Ministarstva pravde Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo pravde).

Ministarstvo pravde će prilikom izrade prijedloga akta iz stavka 3. ovoga članka obvezno konzultirati tijelo uprave za koje se utvrđuju posebni uvjeti.

Članak 57.

U rukovođenju pojedinim područjima rada ministru pomažu rukovodeći državni službenici i **savjetnici ministra i zamjenika ministra.**

U ministarstvu se postavljaju tajnik, pomoćnik ministra i glavni inspektor.

U samostalnoj upravnoj organizaciji i upravnoj organizaciji u sastavu ministarstva mogu se postavljati pomoćnici direktora.

Rukovodeći državni službenici za svoj rad odgovaraju ministru, odnosno direktoru upravne organizacije.

Članak 58.

Pomoćnik ministra rukovodi **osnovnom organizacijskom jedinicom** (sektorom) i odgovoran je za korištenje finansijskih, materijalnih i ljudskih potencijala dodijeljenih osnovnoj organizacijskoj jedinici.

Pomoćnik direktora samostalne upravne organizacije rukovodi određenim područjem rada ili **osnovnom** organizacijskom jedinicom i vrši druge poslove iz određenog područja koje mu odredi direktor.

Glavni inspektor neposredno organizira i rukovodi radom inspektora u određenom području inspekcijanskog nadzora.

Savjetnik ministra, zamjenika ministra i savjetnik direktora upravne organizacije u sastavu ministarstva vrše poslove iz određenog područja rada koji podrazumijevaju odgovornost, visok stupanj stručnosti i neovisnosti u određenim oblastima rada u okviru organizacijskih jedinica.

Članak 59.

Način postavljenja i razrješenja rukovodećih državnih službenika iz članka 57. ovoga zakona uređuje se odredbama Zakona o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine.

Tijelo nadležno za imenovanje rješenjem imenuje rukovoditelja i zamjenika rukovoditelja samostalne upravne organizacije, rukovoditelja i zamjenika rukovoditelja upravne organizacije u sastavu ministarstva i rukovoditelje i zamjenike rukovoditelja drugih institucija Bosne i Hercegovine osnovanih posebnim zakonom ili kojima je posebnim zakonom povjereno obavljanje upravnih poslova.

Tijelo nadležno za imenovanje rukovoditelja i zamjenika rukovoditelja iz stavka 2. ovoga članka prije imenovanja rukovoditelja i zamjenika rukovoditelja dužno je donijeti rješenje o razrješenju rukovoditelja i zamjenika rukovoditelja koji su do trenutka imenovanja obnašali funkciju rukovoditelja i zamjenika rukovoditelja, osim ako posebnim zakonom nije drukčije propisano.

Ako tijelo iz stavka 2. ovoga članka ne donese i rješenje o razrješenju iz stavka 3. ovoga članka, danom stupanja na snagu rješenja iz stavka 2. ovoga članka po sili zakona prestaje mandat osobi koja je ranije obnašala tu dužnost.

Ako osoba kojoj je mandat prestao u skladu s odredbama stavka 4. ovoga članka smatra da su joj na temelju prestanka mandata povrijeđena prava iz radnog odnosa, može zatražiti zaštitu tog prava pred Sudom u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu rješenja o imenovanju rukovoditelja i zamjenika rukovoditelja iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 60.

Pravilnikom o unutarnjem ustrojstvu ministarstva, odnosno upravne organizacije utvrđuju se radna mjesta rukovodećih državnih službenika, poslovi koje oni obavljaju i njihove ovlasti u vršenju državne službe.

Rukovodeći državni službenici ostvaruju svoja prava, obveze i odgovornosti iz radnog odnosa shodno propisima koji se primjenjuju na državne službenike u organima uprave, ako zakonom nije drukčije određeno.

POGLAVLJE VII - OVLASTI, OBVEZE I ODGOVORNOSTI RUKOVODITELJA ORGANA UPRAVE

1. Rukovoditelj organa uprave, njegov zamjenik, rukovodeći službenici i službenici s posebnim ovlastima

Članak 61.

Organom uprave rukovodi rukovoditelj.

Rukovoditelj organa uprave predstavlja organ uprave, organizira i osigurava zakonito i efikasno obavljanje poslova, donosi propise i izdaje druge akte za koje je ovlašten i poduzima druge mjere iz mjerodavnosti organa uprave, te odlučuje sukladno zakonu o pravima, obvezama i odgovornostima državnih službenika i zaposlenika u vršenju službe.

Rukovoditelja organa uprave imenuje i razrješava organ određen Ustavom i zakonom.

Rukovoditelj organa uprave obvezan je na temelju i u okviru Ustava, zakona, drugih propisa i smjernica Vijeća ministara, savjesno vršiti povjerenu dužnost i osobno je odgovoran za njezino vršenje, kao i za rad organa kojim rukovodi.

Članak 62.

Rukovoditelj organa uprave ima zamjenika koji ga zamjenjuje ukoliko on nije u mogućnosti obnašati svoja ovlasti i obveze.

Zamjenika rukovoditelja organa uprave imenuje i **razrješuje** organ koji imenuje rukovoditelja, ako Ustavom i zakonom nije drukčije određeno.

O broju zamjenika rukovoditelja organa uprave odlučuje se propisom o osnutku organa uprave.

Članak 63.

Rukovoditelju organa uprave u rukovođenju pojedinim područjima rada pomažu rukovodeći državni službenici.

Rukovodećeg državnog službenika imenuje nadležna institucija, sukladno Zakonu o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine.

Članak 64.

Poslove inspekcijskog nadzora i druge značajnije upravne i stručne poslove obnašaju državni službenici sa posebnim ovlastima i odgovornostima (u daljnjem tekstu: državni službenici s posebnim ovlastima), koje postavlja i razrješava rukovoditelj organa uprave, ako zakonom nije drukčije određeno.

Državni službenici s posebnim ovlastima postavljaju se na radna mjesta prema Pravilniku o unutarnjem ustrojstvu organa uprave.

Članak 65.

Rukovoditelj tijela uprave, njegov zamjenik i savjetnik ne smiju obavljati dužnost ili biti na poziciji koja dovodi do sukoba interesa kako je to propisano Zakonom o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine, a rukovodeći državni službenici ne smiju obavljati dužnost ili biti na poziciji koja dovodi do sukoba interesa kako je to propisano Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine.

2. Odgovornost rukovoditelja organa uprave i njegova zamjenika

Članak 66.

Rukovoditelj organa uprave i njegov zamjenik odgovorni su ako se u izvršavanju svojih ovlasti i obveza ne pridržavaju zakona, smjernica Parlamentarne skupštine, **Predsjedništva** i Vijeća ministara.

U slučaju postojanja odgovornosti iz stavka 1. ovoga članka rukovoditelj organa uprave i njegov zamjenik **razrješuju** se sa dužnosti, a **razrješivanje** ne isključuje kazneno gonjenje niti odgovornost za naknadu štete, ako Ustavom ili zakonom nije drukčije određeno.

Prijedlog za **razrješivanje** rukovoditelja organa uprave i njegovog zamjenika podnosi organ određen Ustavom i zakonom.

Članak 67.

U postupku **razrješivanja** osigurat će se rukovoditelju organa uprave odnosno njegovom zamjeniku, da se izjasni o činjenicama zbog kojih je pokrenut postupak **razrješivanja** kao i da daje obavijesti i potrebne podatke od značaja za utvrđivanje te odgovornosti.

Organ mjerodavan za **razrješivanje** povodom prijedloga za **razrješivanja** donosi odluku kojom se utvrđuje postojanje razloga za **razrješivanje** ili odluku kojom se odbija prijedlog za **razrješivanje**.

U povodu prijedloga za **razrješivanje** organ mjerodavan za **razrješivanje** može, i kada nema osnove za donošenje odluke o **razrješivanju**, ukazati na nepravilnosti u radu rukovoditelja i njegovog zamjenika.

Organ mjerodavan za **razrješivanje** može, dok traje postupak **razrješivanja**, udaljiti od obnašanja ovlasti i obveza rukovoditelja organa uprave, odnosno njegovog zamjenika.

Protiv odluke o prijedlogu za **razrješivanje** rukovoditelja organa uprave i njegovog zamjenika, kao i odluke o udaljenju od obnašanja dužnosti dok se vodi postupak za **razrješivanje**, ne mogu se koristiti pravna sredstva.

Članak 68.

Rukovoditelj organa uprave, odnosno njegov zamjenik, ako smatra da nije u mogućnosti uspješno obnašati povjerene ovlasti i obveze i ne može preuzeti odgovornost za njihovo vršenje, ima pravo podnijeti ostavku.

Rukovoditelj, odnosno njegov zamjenik ostaju na dužnosti do roka određenog zakonom ili roka koji odredi organ mjerodavan za odlučivanje o ostavci.

Podnesena ostavka ne isključuje vođenje postupka smjenjivanja iz razloga predviđenih u članku 66. ovoga Zakona.

POGLAVLJE VIII. DRŽAVNI SLUŽBENICI, POLICIJSKI SLUŽBENICI, OSTALI SLUŽBENICI I UPOSLENICI

Članak 69.

Poslove uprave u organima uprave obavljaju državni, **policijski i ostali** službenici.

Pomoćne i tehničke poslove za potrebe organa uprave obavljaju zaposlenici.

Članak 70.

Prijem državnih, policijskih, ostalih službenika i zaposlenika u radni odnos u tijela uprave i institucije s javnim ovlastima, kao i ostvarivanje prava, obveza i odgovornosti po osnovi rada, uređuje se Zakonom o državnoj službi u institucijama Bosne i Hercegovine, Zakonom o radu u institucijama Bosne i Hercegovine i drugim posebnim zakonima ili propisima koje donosi Vijeće ministara, sukladno zakonom utvrđenim ovlastima.

POGLAVLJE IX - INSPEKCIJSKI NADZOR

1. Zajedničke odredbe o inspekcijskom nadzoru

Članak 71.

Poslove inspekcijskog nadzora vrše organi uprave sukladno zakonu.

Poslove inspekcijskog nadzora obavljaju inspektori, *kao državni službenici s posebnim ovlastima koji su samostalni u svome radu u granicama zakonom utvrđenih ovlasti.*

Inspektori su dužni stručno se obrazovati i usavršavati za obavljanje inspekcijskih poslova, na temelju programa općeg stručnog usavršavanja inspektora koji donosi Agencija za državnu službu Bosne i Hercegovine, na prijedlog Ministarstva pravde. Program posebnog obrazovanja i usavršavanja inspektora u tijelima koja provode inspekcijski nadzor donosi rukovoditelj tijela, na temelju utvrđene potrebe za takvim obrazovanjem i usavršavanjem.

Kad to potreba službe zahtijeva, rukovoditelj organa uprave može ovlastiti i drugog državnog službenika organa uprave koji ima odgovarajuću stručnu spremu da izvrši određene poslove inspekcijskog nadzora, odnosno da inspektoru pomaže u obavljanju nadzora, o čemu se donosi rješenje.

Članak 72.

Inspektor ima iskaznicu kojom dokazuje svoje službeno svojstvo, identitet i ovlasti predviđena zakonom.

Ministar pravde propisuje oblik i sadržaj iskaznice, a iskaznicu inspektoru izdaje rukovoditelj organa uprave u kome taj inspektor radi.

Članak 73.

Postupak inspekcijskog nadzora pokreće i vodi inspektor po službenoj dužnosti.

Svaka fizička i pravna osoba ima pravo podnijeti inicijativu za provođenje inspekcijskog nadzora i poduzimanje upravnih mjera za koje je inspektor zakonom ovlašten.

Ako inspektor ocijeni da su navodi izneseni u inicijativi utemeljeni, dužan je zatražiti izjašnjenje od tijela na čiji se rad odnose navodi u inicijativi ili obaviti neposredan inspekcijski nadzor.

Ako ne dobije traženo izjašnjenje iz stavka 3. ovoga članka u ostavljenom roku ili ako su traženo izjašnjenje i dostavljeni dokazi nedovoljni za nesporno utvrđivanje činjeničnog stanja glede provjere utemeljenosti navoda iz podnesene inicijative, inspektor će obaviti neposredan inspekcijski nadzor.

Inspektor će obavijestiti inicijatora o ishodu postupanja po navedenom zahtjevu u roku od 30 dana od dana primitka inicijative.

Svaki organ čiji rad podliježe inspekcijskom nadzoru dužan je inspektoru omogućiti obavljanje nadzora i davati mu potrebne obavijesti i podatke od značaja za obavljanje nadzora.

Za točnost i vjerodostojnost obavijesti i podataka iz stavka 6. ovoga članka odgovoran je rukovoditelj tijela uprave čiji rad podliježe inspekcijskom nadzoru.

Članak 74.

U obavljanju inspekcijskog nadzora inspektor ima pravo ~~i obvezu~~ neposredno pregledati poslovne prostorije i druge objekte, proces rada, proizvode i drugu robu, isprave i druge dokumente, kao i obavljati druge radnje sukladno cilju inspekcijskog nadzora (utvrđivanje identiteta osoba, saslušavanje, uzimanje uzoraka radi analize i sl.).

Ako se inspektoru u obavljanju inspekcijskog nadzora onemogućava vršenje pregleda ili pruži fizički otpor ili ako taj otpor utemeljeno očekuje, inspektor može zatražiti pomoć mjerodavne policije koja je obvezna pružiti potrebnu zaštitu i omogućiti inspektoru da izvrši inspekcijski nadzor.

Članak 74a.

Inspekcijski nadzor provodi se kao:

- 1) neposredni inspekcijski nadzor i*
- 2) posredni inspekcijski nadzor.*

Neposredni inspekcijski nadzor provodi se neposrednim uvidom u opće i pojedinačne akte, uvjete i način rada, proces rada, proizvode i drugu robu, isprave i druge dokumente, kao i obavljanjem drugih radnji u skladu sa svrhom inspekcijskog nadzora u tijelu čiji rad podliježe inspekcijskom nadzoru.

Posredni inspekcijski nadzor provodi se uvidom u dostavljene akte, podatke i drugu dokumentaciju tijela čiji rad podliježe inspekcijskom nadzoru, ako se na taj način može nesporno utvrditi činjenično stanje.

Provođenje posrednog inspekcijskog nadzora ne isključuje mogućnost naknadnog provođenja neposrednog inspekcijskog nadzora.

Članak 75.

U obavljanju inspekcijskog nadzora inspektor je obavezan postupati tako da se ne ugrozi zakonom i drugim propisom određena službena tajna.

O svakom *neposrednom* inspekcijskom nadzoru inspektor je obavezan sastaviti *izraditi* zapisnik i u njemu navesti činjenično stanje utvrđeno inspekcijskim nadzorom.

Zapisnik se sastavlja prema pravilima upravnog postupka, a dostavlja se rukovoditelju tijela čiji rad podliježe inspekcijskom nadzoru.

Članak 76.

Kada u obavljanju inspekcijskog nadzora utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis čije izvršenje nadzire, inspektor ima ovlasti i obvezu naložiti slijedeće mjere:

- 1) narediti da se utvrđeni nedostaci i nepravilnosti otklone u određenom roku;
- 2) narediti poduzimanje odgovarajućih upravnih radnji koje je pravna osoba, organ uprave i institucija s javnim ovlastima obavezan da poduzme;
- 3) zabraniti poduzimanje radnji koje smatra da su u suprotnosti sa zakonom ili drugim propisom nad čijim provođenjem vrši nadzor;
- 4) izreći i naplatiti novčanu kaznu na licu mjesta, ako je za to zakonom ovlašten;
- 5) poduzeti druge upravne mjere i radnje za koje je zakonom i drugim propisom ovlašten.

Članak 77.

Ako inspektor utvrdi da je povredom zakona ili drugog propisa počinjena povreda radne dužnosti, prekršaj ili kazneno djelo, dužan je bez odgode:

- 1) *u slučaju povrede radne dužnosti – pismeno upoznati rukovoditelja tijela s počinjenom povredom radne dužnosti,*
- 2) *u slučaju počinjenog prekršaja – izdati prekršajni nalog ili nadležnom sudu podnijeti zahtjev za utvrđivanje odgovornosti zbog počinjenog prekršaja,*
- 3) *u slučaju kaznenog djela – nadležnom tužiteljstvu podnijeti prijavu zbog počinjenog kaznenog djela.*

Članak 78.

Inspektor obvezno donosi rješenje o poduzimanju upravnih mjera iz članka 76. stavka 1. točaka 1), 2) i 3) ovoga zakona. Osnova za donošenje rješenja jest činjenično stanje utvrđeno u provedenom inspekcijskom nadzoru.

Na rješenje iz stavka 1. ovoga članka ovlaštena osoba ima pravo izjaviti priziv mjerodavnom organu u roku od osam dana od dana prijema rješenja.

Rješenje po prizivu mora se donijeti najkasnije u roku od 15 dana od dana prijema priziva.

Protiv rješenja donesenog po prizivu iz stavka 3. ovoga članka može se pokrenuti upravni spor kod Suda.

Članak 79.

O izvršenom inspekcijskom nadzoru i poduzetim upravnim mjerama iz članka 76. ovoga Zakona inspektor vodi evidenciju. Sadržaj i način vođenja evidencije propisuje **ministar pravde**.

Članak 80.

Inspektor može privremeno oduzeti dokumente i predmete koje u ~~prekršajnom ili~~ sudskom postupku mogu poslužiti kao dokaz, o čemu je dužan izdati potvrdu.

Članak 81.

Inspektor je obvezan pratiti provođenje upravnih mjera naloženih rješenjem iz članka 78. ovoga Zakona i u granicama svojih ovlasti osigurati njihovo provođenje.

Ako inspektor ne može osigurati provođenje upravnih mjera na način i u roku kako je rješenjem određeno, dužan je izvijestiti o tome bez odlagađanja rukovoditelja organa uprave koji je obvezan poduzeti mjere radi osiguranja provođenja naloženih mjera.

Članak 82.

Inspektor može poduzimati i odgovarajuće preventivne aktivnosti u cilju sprečavanja nastupanja štetnih posljedica zbog nedostataka i nepravilnosti u provedbi zakona i drugih propisa čije izvršenje nadzire kao što su: upozorenje fizičkim i pravnim osobama na obveze iz propisa, ukazivanje na štetne posljedice, predlaganje mjera za otklanjanje njihovih uzroka i slično.

Tijela uprave, institucije s javnim ovlastima i druge pravne i fizičke osobe kojima su rješenjem iz članka 78. ovoga zakona naložene mjere obvezni su postupati prema navedenom rješenju.

2. Upravna inspekcija

Članak 83.

Poslove upravne inspekcije nad izvršavanjem ovoga Zakona, zakona koji se odnose na državne službenike i zaposlenike organa uprave, upravni postupak i posebne upravne postupke, kao i uredsko poslovanje u organima uprave vrši *Ministarstvo pravde*.

Poslovi upravne inspekcije obavljaju se i u drugim područjima u kojima je posebnim zakonom utvrđena nadležnost za obavljanje poslova upravne inspekcije.

Poslove upravne inspekcije iz stavka 1. i 2. ovoga članka neposredno vrše upravni inspektori. *Upravni inspektor je diplomirani pravnik VII. stupnja stručne spreme, odnosno nositelj kvalifikacije visokog obrazovanja prvog, drugog ili trećeg ciklusa Bolonjskog sustava studiranja vrednovanog s najmanje 240 ECTS bodova, s položenim stručnim upravnim ispitom za državne službenike tijela uprave, najmanje četiri godine radnog iskustva na upravnim poslovima, koji ispunjava i druge uvjete propisane za rad državnih službenika.*

Članak 84.

Upravni inspektor u vršenju inspeksijskog nadzora nad izvršavanjem zakona i drugih propisa vrši nadzor naročito glede:

- ostvarivanja prava i pravnih interesa ~~i izvršavanja obveza građana~~, javnih korporacija, komora, javnih poduzeća (društava), agencija i drugih pravnih osoba u upravnom postupku;
- primjene propisa koji se odnose na ustrojstvo i način rada organa uprave;
- *radnih odnosa u tijelima uprave i institucijama s javnim ovlastima, te ispunjavanja uvjeta za osobe koje rade na poslovima upravnog rješavanja;*
- rješavanja upravnih stvari u propisanim rokovima;

- pravilnosti primjene propisa u upravnom postupku;
- načina prikupljanja dokaza u upravnom postupku, a posebice dokaza koji se pribavljaju po službenoj dužnosti;
- *provođenja izvršenja rješenja;*
- pružanja pravne pomoći građanima, javnim korporacijama, komorama, javnim preduzećima (društvima), agencijama i drugim pravnim osobama u upravnom postupku;
- vođenja evidencije o upravnim predmetima;
- primjene propisa o uredskom poslovanju.

Članak 85.

Ako upravni inspektor utvrdi da utvrđene nepravilnosti i nedostaci u radu proizilaze iz razloga nestručnosti državnog službenika za obavljanje poslova na koji je raspoređen, predložiti će rukovoditelju organa uprave da tog državnog službenika rasporedi na druge poslove.

Članak 86.

U vršenju *neposrednog* inspekcijskog nadzora upravni inspektor sastavlja zapisnik o izvršenom inspekcijskom nadzoru, koji naročito sadrži utvrđeno činjenično stanje i nepravilnosti i nedostatke u radu, te primjerak zapisnika dostavlja rukovoditelju organa uprave ili ustanove, a po potrebi i Vijeću ministara.

Članak 87.

Ako upravni inspektor u vršenju inspekcijskog nadzora utvrdi da je povrijeđen zakon ili drugi propis, dužan je donijeti rješenje i njime naložiti mjere iz članka 76. ovoga Zakona.

Rješenje iz stavka 1. ovoga članka upravni inspektor donijet će u roku od 15 dana od dana provođenja neposrednog inspekcijskog nadzora, odnosno u slučaju posrednog inspekcijskog nadzora u roku od 15 dana od dana primitka u rad dostavljenih akata, podataka i druge dokumentacije tijela čiji rad podliježe inspekcijskom nadzoru, ako se na taj način može nesporno utvrditi činjenično stanje.

Protiv rješenja iz stavka 1. članka 78. ovoga Zakona rukovoditelj organa uprave i institucije s javnim ovlastima može u roku od osam dana od dana prijema rješenja izjaviti priziv **ministru pravde**.

Priziv na rješenje iz stavka 1. ovoga članka odgađa izvršenje rješenja.

Protiv rješenja **ministra pravde** može se pokrenuti upravni spor kod Suda.

Članak 88.

Ako upravni inspektor utvrdi da se povredama zakona i drugih propisa građanima, javnim korporacijama, komorama, javnim poduzećima (društvima), agencijama i drugim pravnim osobama onemogućava ostvarivanje njihovih prava i pravnih interesa u propisanim rokovima, ili na drugi način, obvezan je, o tome, bez odgađanja, pismeno upoznati Vijeće ministara, ukazati na posljedice koje su iz takvog stanja nastupile ili bi mogle nastupiti i predložiti poduzimanje odgovarajućih mjera.

Članak 89.

Građani, javne korporacije, komore, javna poduzeća (društva), agencije i druge pravne osobe imaju pravo radi zaštite svojih prava utvrđenih ovim Zakonom i drugim propisima obraćati se

usmeno ili pismeno upravnom inspektoru u svim slučajevima kad im se na bilo koji način otežava da brzo i jednostavno ostvaruju svoja prava i pravne interese ili izvršavaju svoje obveze kod organa uprave, agencije ili institucije s javnim ovlastima, a naročito:

- 1) ako im se u zakonom propisanom roku ne rješavaju zahtjevi i prizivi u upravnom postupku;
- 2) ako se od njih traži da u upravnom postupku dokazuju činjenice uvjerenjima i drugim javnim ispravama koje je po službenoj dužnosti obavezan pribavljati državni službenik koji vodi upravni postupak;
- 3) ako im se ne izvršavaju upravni akti doneseni radi ostvarivanja prava i pravnih interesa u upravnom postupku;
- 4) ako im se ne pruža pravna pomoć u ostvarivanju prava i pravnih interesa i u izvršavanju obveza u upravnom postupku.

Upravni inspektor obavezan je odmah postupiti po zahtjevu iz stavka 1. ovoga članka na način utvrđen odredbama članka 73. stavak 3. ovoga Zakona.

POGLAVLJE X - SREDSTVA ZA RAD ORGANA UPRAVE

Članak 90.

Sredstva za rad organa uprave iskazuju se u Proračunu, koji donosi Parlamentarna skupština, na prijedlog Predsjedništva, a na preporuku Vijeća ministara.

Sredstva za rad organa uprave čine: sredstva za plaće i naknade, sredstva za materijal i usluge, kapitalni izdaci i programi posebne namjene.

Prihodi koje organi uprave ostvare svojom djelatnošću čine proračunska sredstva.

Sredstva za plaće

Članak 91.

Organi uprave stječu sredstva za plaće državnih službenika i zaposlenika, sukladno Pravilniku o sistematizaciji poslova i zadataka kao i ovisno od broja i strukture zaposlenih.

Plaće državnih službenika i zaposlenika u organima uprave uređuju se posebnim propisom donesenim na temelju zakona.

Sredstva za materijal i usluge

Članak 92.

Sredstva za materijal i usluge služe za:

- nabavku potrošnog materijala, sitnog inventara i isplatu troškova grijanja;
- isplatu troškova za električnu energiju i održavanje čistoće u radnim prostorijama;
- isplatu troškova za poštansko-telefonske usluge, zakup i redovito održavanje prostorija;
- nabavku stručnih publikacija, literature i štampanje službenih materijala;
- isplatu putnih i drugih troškova koji predstavljaju osobna primanja, a koji se po posebnim propisima priznaju organima uprave;
- isplatu drugih troškova potrebnih za vršenje djelatnosti organa uprave;
- isplatu naknade za pokriće izdataka za ishranu državnih službenika i zaposlenika tijekom rada, naknade za prijevoz državnih službenika i zaposlenika na posao i s posla, naknade za korištenje godišnjeg odmora i drugo;
- isplatu troškova osiguranja i drugih kapitalnih izdataka.

Članak 93.

Sredstva za materijal i usluge koji su zajednički za dva ili više organa uprave (grijanje, električna energija, održavanje radnih prostorija i sl.) dodjeljuju se, po pravilu, organu ili službi u čijem je djelokrugu vršenje poslova koji čine zajedničke troškove, o čemu odlučuje Vijeće ministara na prijedlog **ministra financija i trezora**.

Programi posebne namjene

Članak 94.

Programi posebne namjene služe za podmirenje određenih posebnih potreba u svezi s radom organa uprave.

Sredstva za Programe iz posebne namjene mogu se koristiti neposredno iz Proračuna ili prenijeti na poseban račun organa uprave.

Kapitalni izdaci

Članak 95.

Kapitalni izdaci za:

- inventar i druge pokretne stvari;
- izdaci namijenjeni za nabavku opreme.

Članak 96.

Organ uprave može sredstva za kapitalne izdatke koristiti zajedno s drugim organima uprave i drugim institucijama.

Vijeće ministara može utvrditi da se pojedina sredstva iz stavka 1. ovoga članka obvezno zajednički koriste za sve organe uprave ili za dva ili više organa uprave i odrediti način zajedničkog korištenja tih sredstava.

Članak 97.

Ministarstvo financija i trezora donosi propise i opće akte o materijalno- finansijskom poslovanju organa uprave.

POGLAVLJE XI - PROPISI I DRUGI AKTI ORGANA UPRAVE

Članak 98.

Organi uprave donose opće akte iz svoje mjerodavnosti u cilju omogućavanja izvršavanja zakona, te donose pojedinačne akte.

Organi uprave mogu donositi akte iz stavka 1. ovoga članka, samo kad su za to izričito ovlašteni zakonom.

Članak 99.

Opći podzakonski pravni akti, u skladu s ovim zakonom, su: pravilnici, naputci, naredbe i instrukcije.

Pravilnik je provedbeni propis kojim se razrađuju pojedine odredbe zakona ili propisa koje donosi Vijeće ministara, radi osiguranja pravilne primjene tih zakona ili propisa.

Naputkom se određuje način na koji tijelo uprave i institucije s javnim ovlastima provode pojedine odredbe zakona ili drugog propisa.

Naredbom se naređuje ili zabranjuje neko postupanje u konkretnoj situaciji koja ima opći značaj.

Instrukcijom se usmjerava organiziranje poslova i način rada zaposlenih u tijelima uprave i institucijama s javnim ovlastima na provođenju pojedinih odredaba zakona ili propisa koje donosi Vijeće ministara.

Opći akti iz st. 2., 3., 4. i 5. ovoga članka objavljuju se u "Službenom glasniku BiH".

Rukovoditelj tijela uprave i institucije s javnim ovlastima može odlučiti da se pojedini opći podzakonski pravni akti iz ovoga članka, doneseni za internu uporabu, ne objavljuju u "Službenom glasniku BiH", s tim što se oni obvezno objavljuju na internetskoj stranici i na oglasnoj ploči tijela uprave i institucije s javnim ovlastima.

POGLAVLJE XII - NADZOR NAD PROVOĐENJEM ZAKONA

Članak 100.

Nadzor nad provođenjem ovoga Zakona vrši **Ministarstvo pravde**, putem upravne inspekcije.

O načinu vršenja nadzora iz stavka 1. ovoga članka primjenjuju se odredbe od čl. 83. do 89. ovoga Zakona.

POGLAVLJE XIII. PRIMJENA ODREDABA OVOGA ZAKONA NA INSTITUCIJE BOSNE I HERCEGOVINE

Članak 101.

Odredbe ovoga zakona o sredstvima za rad tijela uprave primjenjuju se na institucije Bosne i Hercegovine koje se financiraju iz proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine, ako za pojedine institucije zakonom nije drukčije određeno.

Odredbe ovoga Zakona o rukovoditeljima organa uprave, njihovim zamjenicima i rukovodećim državnim službenicima shodno se primjenjuju na rukovoditelje, njihove zamjenike i rukovodeće državne službenike u stručnim službama organa uprave i drugih organa, ako zakonom nije drukčije određeno.

POGLAVLJE XIV - KAZNENE ODREDBE

Članak 102.

Novčanom kaznom od 2.000 KM do 8.000 KM kaznit će se za prekršaj **institucije s javnim mjerodavnostima:**

- ako na zahtjev organa uprave ne dostavi izvješće, podatke i informacije iz područja svoje djelatnosti (članak 26. stavak 2. i članak 38. stavak 2.);
- ako zahtjev stranaka ne rješavaju u propisanim rokovima (članak 39);

- ako ne postupe po podnesenoj predstavi, prijedlogu ili pritužbi stranke i u propisanom roku ne daju pismeni odgovor (članak 41.);
- ako po službenoj dužnosti ne pribavljaju uvjerenja i druge javne isprave o činjenicama o kojima se vodi službena evidencija ili ako zahtijevaju da stranke pribavljaju ta uvjerenja i javne isprave (članak 42.);
- ako inspektoru onemogućavaju vršenje inspekcijskog nadzora i ne daju mu potrebne podatke i obavijesti (članak 74. stavak 3.);
- ako ne postupe po preventivnim mjerama inspektora ili po rješenju inspektora (čl. 76. i 78.);
- **ako se građanima i institucijama s javnim mjerodavnostima onemogućava ili otežava ostvarivanje njihovih prava i pravnih interesa (članak 89. stavak 1.).**

Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 200 KM do 1.000 KM i odgovorna osoba u organu uprave, agenciji ili instituciji s javnim ovlastima.

Novčanom kaznom od 200 KM do 1.000 KM kaznit će se upravni inspektor ako ne postupi po zahtjevu iz članka 89. stavak 2. ovoga Zakona.

Članak 103.

Novčanom kaznom od 1.000 KM do 4.000 KM kaznit će se za prekršaj **institucije s javnim mjerodavnostima**, ako organu uprave ne dostavi u propisanom roku tražene podatke ili akte u svezi s postupanjem u upravnom postupku, vršenju upravnog nadzora ili praćenjem stanja u određenom području.

Za prekršaj iz stavka 1. ovoga članka kaznit će se novčanom kaznom od 200 KM do 800 KM i odgovorna osoba u **instituciji s javnim mjerodavnostima**.

Članak 104.

Novčanom kaznom od 150 KM do 500 KM kaznit će se za prekršaj odgovorna osoba u organu uprave ako ne postupi po odredbama čl. 11., 35., 39., 41., 42., 43., 70., 79., 81. i članku 89. ovoga Zakona.

Članak 105.

Odgovornom osobom u organu uprave u smislu čl. 102. do 104. ovoga Zakona smatra se rukovoditelj organa uprave, inspektor, kao i državni službenik koji je zadužen neposredno izvršiti određeni posao, a nije izvršio taj posao ili je izvršio radnju suprotno datoj obvezi.

Članak 106.

Postupak za prekršaje po odredbama ovoga Zakona provodi institucija određena zakonom.

Sredstva koja organi iz stavka 1. ovoga članka naplate izricanjem novčanih kazni u prekršajnom postupku, koji provedu na temelju ovoga Zakona ili drugog zakona, prihod su Proračuna.

POGLAVLJE XV - ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 107.

Vijeće ministara propisat će načela za utvrđivanje unutarnjeg ustrojstva organa uprave, kao i uredsko poslovanje u organima uprave u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Ministar pravde donijet će Pravilnik o obliku i sadržaju iskaznice inspektora tijela uprave Bosne i Hercegovine te sadržaju i načinu vođenja evidencije o obavljenim inspekcijskim pregledima u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Rukovoditelji organa uprave koji su sukladno odredbama članka 61. ovoga Zakona ovlašteni za donošenje propisa za provođenje pojedinih odredaba ovoga Zakona donijet će te propise u roku od šest mjeseci od dana stupanja na snagu ovoga Zakona.

Članak 108.

Danom stupanja na snagu ovoga Zakona prestaje se primjenjivati Zakon o državnoj upravi u Republici Bosni i Hercegovini ("Službeni list RBiH", broj 26/93, prečišćen tekst).

Članak 108a.

Ovlašćuje se Ustavnopravno povjerenstvo Zastupničkog doma da, u suradnji s Ustavnopravnim povjerenstvom Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, pripremi prijedlog službenog pročišćenog teksta Zakona o upravi i dostavi ga domovima Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine radi utvrđivanja službenog pročišćenog teksta zakona u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovoga zakona.

Članak 109.

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH", a objavit će se i u "Službenim novinama Federacije BiH" i u "Službenom glasniku Republike Srpske".

"Službeni glasnik BiH", broj 102/09

Članak 52.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".

"Službeni glasnik BiH", broj 72/17

Članak 25.

Ovaj zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u "Službenom glasniku BiH".